23.4.2018

Maatalousneuvos Esa Hiiva

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan
maatalousjaoston asiantuntijakuuleminen 25.4.2018

VNS 1/2018 vp Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2019—2022
(luku 30.10 Maaseudun kehittäminen ja luku 30.20 Maa- ja elintarviketalous)

Maaseudun kehittämisen määrärahojen ensisijaisena tavoitteena on maaseutualueiden potentiaalin hyödyntäminen sekä elinvoimaisuuden lisääminen kestävällä tavalla. Maaseudun kehittämisen tavoitteita tuetaan muun muassa maaseudun yritystukien, tutkimus- ja kehittämishankkeiden sekä maaseudun neuvonnan avulla. Keskeisiä välineitä ovat Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014–2020 (jäljempänä *maaseutuohjelma*) sekä työ, joka tehdään maaseutupolitiikan neuvostossa ja saaristoasiain neuvottelukunnassa.

Vuosia 2019–2022 koskevaan kehykseen sisältyy aiemmin sovitun mukaisesti maaseutuohjelman kansallinen vastinrahoitus sekä ohjelman yhteydessä hyväksyttyjen kansallisten toimenpiteiden rahoitus ohjelman etenemistä vastaavasti. Kehyksissä on otettu huomioon EU:n uuden rahoitus- ja ohjelmakauden alkaminen vuonna 2021 siten, että vuosien 2021 ja 2022 määrärahatasoina on käytetty kuluvan ohjelmakauden kahden ensimmäisen vuoden määrärahatasoja. Määrärahatarve täsmentyy rahoituskauden valmistelun edetessä.

Maataloustuotannon kannattavuutta turvataan osaltaan erimuotoisilla viljelijätuilla, joiden osuus maa- ja puutarhatalouden kokonaistuotosta on noin kolmannes. EU:n suorat tuet määräytyvät voimassa olevien EU-säädösten mukaisesti ja niistä on päätetty vuoteen 2020 saakka. Viljelijätuista noin puolet sisältyy maaseutuohjelmaan, jota toteutetaan kulloinkin voimassa olevan ohjelman mukaisesti. Maa- ja puutarhatalouden kansalliset tuet täydentävät keinovalikoimaa. Hallituksen 14.4.2016 tekemän kehyspäätökseen sisältynyt kansallisen tuen määrärahan 6,7 milj. euron korotus vuosille 2017 ja 2018 päättyy.

Kehysriihessä hallitus päätti helpottaa vaikean kannattavuustilanteen sekä epäonnistuneen satokauden johdosta taloudellisiin vaikeuksiin joutuneiden maatilojen asemaa siirtämällä luonnonhaittakorvauksen rahoittamiseen 10 milj. euroa kertaluonteisesti vuodelle 2019. Hallitus pyrkii kohdentamaan myöhemmin vuoden 2018 lisätalousarvioissaan määrärahoja luonnonhaittakorvaustason ylläpitämiseksi. Lisäksi momentin 30.10.41 (maatalouden aloittamis- ja investointiavustukset) vuoden 2022 määrärahasta siirrettiin 20 milj. euroa vuodelle 2019 ohjelman toteutumisen varmistamiseksi.

Maatalouden investointeja rahoitetaan talousarvioon varattujen määrärahojen lisäksi maatilatalouden kehittämisrahastosta (Makera). Pääministeri Sipilän hallitusohjelmaan sisältyvän kärkihankerahoituksen (siirto maatilatalouden kehittämisrahastoon) päättyessä vuonna 2018, Makeran käytettävissä olevat varat vähenevät nopeasti. Vuonna 2020 Makerassa olevat sekä kehyksissä talousarvioon varatut varat eivät enää riitä tavoitteiden mukaisten investointien rahoittamiseen.

Maa- ja metsätalousministeriö on aloitteellinen ja aktiivinen maataloushallinnon rakenteiden ja toimintatapojen uudistamisessa. Kehyskaudelle on suunniteltu ajoittuvaksi Ruokaviraston perustaminen vuonna 2019 (HE 8/2018) sekä maataloushallinnon ja ympäristöterveydenhuollon toimeenpanon uudelleenjärjestely osana maakuntauudistusta vuodesta 2020 lähtien.

Maakuntauudistuksen vaikutukset vuodesta 2020 lähtien on otettu huomioon tämänhetkisen valmistelutilanteen mukaisesti. Pääosa luvun 30.10 (maaseudun kehittäminen) ja luvun 30.20 (maa- ja elintarviketalous) määrärahoista on ministeriön käyttöön jäävillä tai ns. erillismomenteilla. Nämä ovat maaseudun kehittämisen ja maatalouden tukia, jotka toimeenpannaan maakunnissa. Maakunnilla ei ole itsenäistä päätäntävaltaa näiden määrärahojen käytöstä. Maakuntien yleiskatteelliseen rahoitukseen on siirto momentilta 30.20.20 (Eläinlääkintähuolto ja kasvintuhoojien torjunta). Vastaavasti eräitä määrärahasiirtoja muilta hallinnonaloilta on Ruokaviraston toimintamenoihin.